

Ytterligare något om de s k enmansmålen i prövningsnämnden

Av länsassessorn Bo Kallenberg

Med intresse har jag tagit del av Jan Sundins inlägg i nr 9 av denna tidskrift (1963 s. 320 ff) angående de s k enmansmålen i prövningsnämnden.

Helt ense är jag med S när han säger sig ha svårt att finna motiv för att icke klara bifallsärenden (exempelvis ansökningar om skattebefrielse för dödsbo eller om särskild skatteberäkning för ackumulerad inkomst) skulle kunna avgöras såsom enmansmål. Härigenom skulle prövningsnämnden befrias från att befatta sig med en mångfald ärenden till båtnad för handläggningen av de egentliga tvistemålen. Att ett snabbare och enklare förfarande i dessa fall skulle gagna såväl de skattskyldiga som det allmänna ligger i öppen dag.

Artikelförfattarens åsikt, att det ofta kan ställa sig svårt att avgöra, om ett intendentsbesvär med yrkande om rättelse av uppenbart förbiseende till den skattskyldiges nackdel skall kommuniceras eller inte, kan jag inte dela. De fall där tveksamhet kan uppstå, torde inte vara många. I dessa fall bör man emellertid för säkerhets skull delgiva besvären. Givetvis gäller detta alltid i sådana fall, då taxeringsintendenten — förutom att han yrkar rättelse av förbiseende (såväl till den skattskyldiges fördel som nackdel) — jämväl meddelar att han icke finner skäl för ändring av beslut som taxeringsnämnden fattat men av förbiseende icke underrättat den skattskyldige om.

Beträffande sådana mål där ena partens besvär biträtts av motparten eller

där parterna äro överens om ett avgörande av målet på visst sätt *kunna* målen författningsenligt avgöras på prövningsnämndens vägnar av ordföranden ensam. Det är emellertid fullt riktigt, såsom S. framhåller, att ordföranden icke kan anses bunden av denna överenskommelse mellan parterna. Det torde förvisso icke sällan förekomma att ordföranden är av annan mening än parterna — det kan här vara frågan om avvikelser såväl till den skattskyldiges fördel som nackdel, i senare fallet givetvis inte utöver ramen för taxeringsnämndens beslut. Ordföranden måste då överlämna målet till prövningsnämnden för avgörande.

I det följande hävdar S att lagstiftarens i 87 § 2 st. taxeringsförordningen begagnade skrivning ”besvär som biträtts av motparten” icke skulle vara korrekt och att lagstiftaren i stället skulle ha avsett fall då *parts talan* biträtts av motparten. Ägnar man sig åt hårklyverier, kan man kanske hålla med om att påståendet är riktigt. Enligt min mening torde det emellertid vara uppenbart, att i begreppet besvär inrymmes icke blott det siffermässiga yrkandet utan jämväl grunden för detsamma. Ingen kan väl — med utgångspunkt från S:s exempel — påstå, att besvären biträtts av motparten (i detta fall TI), därför att denna part tillstyrkt en siffermässigt lika stor nedsättning av taxeringen som den skattskyldige yrkat. Tvärtom kan man väl inte påstå annat än att motparten i exemplet avstyrkt besvären, då väl intendenten i sitt

yttrande måste ha behandlat här ifrågasvarande avdragsyrkande i en för den skattskyldige negativ riktning. Att intendent sedan upptäcker exempelvis en till den skattskyldiges nackdel förelupen felräkning på samma belopp och hemställer om rättelse härav, kan knappast sägas ha med den skattskyldiges besvärskande att göra.

Vad angår frågan om när man kan anse att part — här avser jag nu endast den skattskyldige — biträtt motpartens talan, så kan man, i likhet med S, utan tvekan påstå, att talesättet ”den som tiger, samtycker” icke gäller här. I sådana fall, där den skattskyldige alltså inte begagnat sig av möjligheten att inkomma med förklaring, måste målet behandlas av prövningsnämnden och kan sålunda inte avgöras av ordföranden ensam.

Härefter skall behandlas det avsnitt av artikeln, som kanske varit huvudorsaken till att dessa rader nedskrivits. Jag syftar här på vad som i artikeln säges om lämpligheten — eller rättare olämpligheten — av att remissresolutioner vid delgivning av såväl TI:s besvär som yttrande utformas så, att den skattskyldige får en vink om att han skriftligen kan meddela även när han godkänner besvären eller yttrandet.

De ifrågasvarande resolutionerna, som nästan alltsedan den nya taxeringsförordningen trädde i kraft, använts vid det prövningsnämndskansli där jag tjänstgör och vilka påtryckts den blankett, som begagnas för taxeringsintendentens yttrande resp. besvär, ha följande lydelse: ”Överlämnas till den skattskyldige, vilken härigenom beredes tillfälle att inom dagar efter delfåendet hit inkomma med påminnelser (erinringar) med anledning av taxeringsintendentens nedanstående

yttrande (besvär) jämte den utredning, som den skattskyldige önskar åberopa. Även om intet finnes att erinra emot taxeringsintendentens yttrande (besvär) är ett meddelande härom önskvärt. Svaret kan tecknas å omstående sida.”

Det må här nämnas att resolutioner av detta eller liknande slag varit föremål för granskning inom finansdepartementets rättsavdelning, som icke funnit anledning till anmärkning mot desamma.

I sitt i slutet av oktober 1963 lämnade svar på en till riksskattenämnden från Lantbrukets skattedelegation ställd skrivelse, innehållande en rad anmärkningar mot taxeringsförfarandet i första och andra instans, har riksskattenämnden bl a behandlat frågan om användandet av vissa blankettformulär. Riksskattenämndens svar i denna del må här citeras: ”Riksskattenämnden kan icke finna, att de i det sista avsnittet av skattedelegationens skrivelse återgivna svarsalternativen kunna betecknas som ’ledande’. Det skildrade förfarings sättet har uppenbarligen tillgripits för att, utan att äventyra rättssäkerhetskravet, öka möjligheterna att avgöra prövningsnämndsärendena på sätt som angives i 87 § andra stycket taxeringsförordningen, d v s som ’enmansmål’. Ett dylikt förfarings sätt är ägnat att påskynda ärendenas avgörande och att bereda prövningsnämnderna ökad tid för de svårare ärendena, vilket måste ligga i de skattskyldigas intresse.”

Till detta vill jag blott foga ytterligare några anmärkningar. En resolution, utformad i stil med den ovan citerade kan enligt min mening inte sägas innefatta en ”*anmodan* — — — att godkänna en viss av det allmännas representant uttalad ståndpunkt”. Den erfarenhet undertecknad har fått efter mångårigt bruk av reso-

lutonen i fråga är att fördelarna äro så övervägande, att ett slopande av densamma närmast skulle innebära ett steg bakåt. 87 § taxeringsförordningen har väl just tillkommit för att såvitt möjligt befordra en snabbare och enklare taxeringsprocess och varför skulle man då inte tillvarataga de möjligheter härtill som erbjudas. Att med tanke på den "uppladdning" som numera skett "på den andra sidan" tala om att skattskyldiga efter dylik kommunikering skulle anse sig nödsakad att "ge upp striden" förefaller mig verklighetsfrämmande. De fall där "striden getts upp" har enligt min erfarenhet i regel varit så klara, att utgången knappast kunnat diskuteras. Dessutom bör man här beakta möjligheten för ordföranden att i tveksamma fall — alltså i sådana där man kan mistänka att en skattskyldig av oförstånd eller annan anledning godkänt ett förslag till taxering — hänskjuta målet till prövningsnämnden och där låta sin ev. mildare åsikt komma till uttryck.

Frågan om det berättigade i att vid kommunikering begagna resolutioner av här nämnt slag har även behandlats av länsassessor Birger Wennberg*, som fullt riktigt tillrätt viss försiktighet så, att där tveksamhet uppstår huruvida ett mål skall avgöras såsom enmansmål eller av prövningsnämnden, målet bör handläggas av prövningsnämnden. Denna inställning till frågan synes mig kanske särskilt motiverad i de fall, då resolutionen försetts med en särskild, lätt avskiljbar, talong, där vederbörande endast har att skriva sitt namn under en förklaring att taxeringsintendentens förslag till taxering godkännes. För vissa skattskyldiga *kan* ett sådant arrangemang möjligen te sig som "ledande". I viss, ehuru mindre grad, kan man säga detta om resolutioner, utformade på så sätt att den skattskyldige endast behöver kryssmarkera och underskriva något av olika alternativ, varav ett innebär godkännande av taxeringsintendentens förslag till taxering.

* Förvaltningsrättslig Tidskrift 1963 s. 56 f.